

Op 10 januari 2021 werd er een doopsgezinde dienst uitgezonden voor Omrop Fryslân, vanuit het PKN-gebouw Trinitas te Heerenveen. Dit is een initiatief van de Raad van Kerken Fryslân. Het thema was de doop van Jezus en onze doop. Alina Rozeboom zong de liederen en Peter van der Zwaag was de organist. Giny Kuiper las voor uit de bijbel en Marjan van der Meulen heette welkom. Deze dienst is nog te kijken op de site van Omrop Fryslân.

Schriftlezingen Marcus 1:1-15 en uit de eerste brief van Paulus aan de Korinthiërs 3:1-15

Toespraak

Het moet in de zomer van 1980 zijn geweest. Ik was pas terug uit de Verenigde Staten na een jaarlang te hebben gewoond en gewerkt met en tussen vreedzame Mennonieten, die zich eeuwen geleden als vluchtelingen hadden gevestigd uit Europa en Rusland in dat vrije land van de toekomst. Ook dat vrije land waar doopsgezinden uit het Friese Balk naartoe waren geëmigreerd in het midden van de negentiende eeuw wegens de dienstplicht die aan hen was opgelegd.

In die zomer stonden de tuinen in volle bloei. Ik was opgeroepen om te verschijnen voor een Commissie Gewetensbezwaren Militaire Dienst van het Ministerie van Defensie, die mij aan de tand ging voelen waarom ik bezwaar had tegen de vervulling van de dienstplicht. Ik was twintig en zag een ander leven voor me dan al zo jong te moeten leren mensen doden. Het beeld van de standrechtelijke executie op 1 februari 1968 van Vietcongstrijder Nguyễn Văn Lém had op mij als negenjarig kind al diepe indruk gemaakt. Met afgrijzen weet ik me te herinneren dat ik dacht 'dat nooit!' Die film en foto werd later het icoon van de anti-oorlogsbeweging, en mag wat mij betreft nog wel eens gepresenteerd worden bij het fotomoment van het programma Buitenhof. Maar dat zal vandaag waarschijnlijk wel die andere angstaanjagende foto worden van bewapende veiligheidsmensen in het Capitool van datzelfde vrije land van de toekomst.

Het gesprek duurde maar tien minuten. Men wilde weten of ik ook een praktiserend kerkganger was. En of dat navolgen van Jezus wat ik daar zat te beweren, geen *fake news* was (in die tijd nog niet gebezigd als nu). Vijandsliefde mocht dan een hoog gegrepen ideaal zijn, maar dat zoiets wel bestaat, had Dirk Willemsz bewezen. Mijn bezwaar hield in dat ik was opgeroepen, en dat ik liever *hen* had willen oproepen. Want dat leek me meer de weg van het evangelie, en in de geest van Mahatma Gandhi dat er geen weg naar vrede is, maar dat vrede de weg is. Moeten we met zijn allen niet leren andersom te gaan denken?

Want dat is natuurlijk de les van de bijbelse verhalen, andersom leren denken en tegendraadser handelen dan wat we gewend zijn en met elkaar in standhouden. Als we Johannes de Doper daar zo zien dopen waar Judeeërs en Jeruzalemmers massaal op af zijn gekomen, denk je, wat brengt hen zo op de been naar die eter van sprinkhanen, en zou ook ik daar tussen hebben kunnen staan? Dan moeten we weten dat de periode van zijn optreden zo dor was als dat ene plantje. Het joodse volk ervoer het leven alsof het alleen was gelaten. Geestelijk werd het niet meer gevoed door een periode van verwaarloosde tempeldiensten, waardoor het levensperspectief eerder op een dorre woestijn dan op een bloeiende heide leek. Ze konden met zijn allen wel wat water gebruiken.

Zowel in de politieke als in de profetische zin was het wachten op een nieuwe lente en een nieuw geluid, dat zich aandiende via deze Johannes. Een opmerkelijk type profeet, eentje van het oude ras en het genre 'een roepende in de woestijn', die toch velen wist aan te trekken om zijn uitzonderlijke boodschap, niet te buigen naar links en niet te buigen naar rechts, maar geïnspireerd door Jesaja, de paden van de Heer recht te trekken, en die boodschap had zijn weg gevonden in de harten van die dopelingen. Een tafereel, stel ik me voor, zoals een nieuwe politieke beweging begint, maar dan met een programma dat de titel 'Bergrede' draagt en oproept tot naastenliefde, wat jij niet wilt dat jouw geschiedt, doe dat ook een ander niet. Sterker nog, dat evangelie volgens Marcus verscheen als een pamfletje met een nogal provocerende aanhef: 'Begin van het evangelie van Jezus Christus'. Denk daar maar een flinke uitroepeten bij. Want het was bedoeld om de romeinse keizer een loer te draaien met *zijn* evangelie van een expansief pax romana, dat hoe stabiel ook, er toch op belust was in pasgeboren onschuldige jongetjes een dreiging te zien om de macht over te nemen: die moesten dan ook worden gedood. Dat Jezus ook in die massa aanwezig was zal niemand zijn opgevallen. Maar de kern van zijn doop ligt, waar hij zegt dat het *momentum* is vervuld dat het koningschap van God is genaderd. Niet dat dat zo van de hemel op de aarde zou neerdalen, niet dat God zelf zou verschijnen, maar dat het moment aangebroken is om een omslag te maken. Om eens op jezelf terug te kijken van hoe heb ik mijn leven tot nu toe vormgegeven en dan meteen door te schakelen naar, en zit daar dan iets in wat blijvend zal zijn? Waar heb ik mijn leven op gebaseerd, of liever op gefundeerd om met Paulus te spreken. Met wat voor materiaal bouw ik mijn geloof en mijn leven op? Is dat met goud, zilver en kostbare edelstenen, of met hout, hooi of stro? Maakt nogal uit. Symbolisch natuurlijk bedoeld, om aan te geven wat van waarde is en wat niet, maar ook als antwoord op de vraag hoe vuurvast je bent in je vertrouwen op God, het samenwerken en samenleven met anderen, en hoe je uiteindelijk herinnerd wilt worden.

Dat fundament dat er van Messias Jezus ligt, was volgens de doperse voorman Menno Simons van Witmarsum, dan ook de toetssteen van je geweten. En dan vraag je je af, hoe de president van die bestormers van de afgelopen week terugkijkt op wat daar is aangericht. Ik ontwaarde te midden van de tumult een bord met daarop 'Jesus saves', dat mag dan waar zijn, maar hoe zou hij daar zelf over gedacht hebben, terwijl er vuurschoten werden gelost die mensenlevens kostten? Velen maken zich zorgen of dat vuurtje ook zou kunnen overslaan naar ons eigen land, want zoals iemand op facebook liet weten, de democratie blijkt maar weer een teer verschijnsel te zijn. Ja, en dat is het geloof in Gods koningschap net zozeer. Waar je in gelooft is altijd een broze zaak, maar het gaat om de urgentie. Wij lezen bijna argeloos over dat 'momentum' heen. Mijn doop, zegt Jezus, is een kairosmoment. Iets wat doet denken aan dat Kairosdocument uit 1985. Sommigen van u zullen zich dat misschien herinneren. Verontruste vooral zwarte dominees en priesters in de desolate townships van Soweto riepen als een Johannes de Doper de kerken over heel de wereld op om tot het inzicht te komen dat nú het uur was gekomen om de tekenen van de tijd te verstaan en op te staan tegen het neerbuigende Apartheidsregime. Dat Kairosdocument had iets weg van de urgentie van de boodschap van ommekeer van Johannes de Doper en de doop van Jezus. De doop als het merkteken van de urgentie. Het zal en kan anders!

En die urgentie zal blijvend zijn, zolang de straten en de pleinen blijven volstromen met nieuwe demonstraties als Black Lives Matter, waar de menselijke maat aan de wet ondergeschikt wordt gemaakt, waar complottheorieën tot in de hoogste kringen rondwaren,

waar kinderen sterven van de honger en door oorlog, de Holocaust nog steeds wordt ontkend, en velen op de vierkante meter verstrikt raken *yn oergeunst en strideraasje*.

Maar wij zijn samen kerk, gemeente, doopsgezind, pkn-er of katholiek, of nog anders, elk met een eigen accent en uitwerking in de geschiedenis, en met een eigen beleving van de doop: om bij Jezus te horen, als entree tot de gemeente, als een daad van belijden, ook als sacrament. Maar dit is die van Jezus, man van heb je naaste lief. Hij die de urgentie inzag van elk uur, verbindt ons samen. Toets je aan hem, wat zou hij hebben gedaan, hebben gezegd in deze of die situatie, voor hem of voor haar, voor mij, voor ons? Fonkel als een diamant, ook als je zegt niet gelovig te zijn. Wie niet kan horen, wiens oren zijn dichtgestopt, adem is opgekropt en hart van leegte zwaar: de wereld, ook dicht om ons heen, heeft nog iets van jou, u en mij tegood. Als nieuwe mensen. Dat wij zullen opbloeien.

Pieter Post.